

STANISŁAW CHROBAK SDB (red. i oprac.), *Książka Bosko w wypowiedziach papieża*, t. I-II, Warszawa: Wydawnictwo Salezjańskie 2014-2015; t. I: ss. 267, ISBN 978-83-7201-460-3, t. II: ss. 292, ISBN 978-83-7201-468-9.

DOI: [http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8\(44\).2-11](http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8(44).2-11)

Publikacja pt. *Książka Bosko w wypowiedziach papieża* obejmuje lata pontyfikatów papieskich: 1927-1978 (część pierwsza) i 1978-2015 (część druga). To dwutomowe dzieło, które zostało rozpoczęte w Turynie, jak napisał redaktor we Wstępie, w roku obchodów 200-lecia urodzin ks. Jana Bosko, może stanowić inspirację dla wszystkich członków rodziny salezjańskiej, jak również rodziców i pedagogów w podejmowaniu twórczych inicjatyw. Publikacja jest poszerzeniem opracowania opublikowanego w języku włoskim: *Don Bosco nell'augusta parola dei Papi*, Torino: Società Editrice Internazionale 1966.

Jak pisze redaktor ks. S. Chrobak SDB, także dziś pozostają aktualne te problemy, wobec których od początku swej działalności stawał ks. Jan Bosko i jakie starał się rozpoznać i rozwiązywać. Kim są młodzi, czego chcą, do czego dążą, jakie mają potrzeby – są to ważne pytania dla żyjących wtedy i dzisiaj nieuniknione, każdy wychowawca musi stawić im czoło (t. I, s. 5).

W pierwszym tomie, liczącym 267 stron, zamieszczone są wypowiedzi papieża z czasów czterech pontyfikatów: Piusa XI, Piusa XII, Jana XXIII i Pawła VI. Zbiory wypowiedzi poszczególnych papieża stanowią rozdziały tej publikacji. Zostały napisane z różnych okazji i stanowią różną rangę: są to listy do przełożonego generalnego, przemówienia na audiencjach generalnych, homilie, telegramy, dokumenty papieskie. Każda część publikacji opatrzona jest krótkim życiorysem papieża. Poszczególne przemówienia, zamieszczone w całości lub we fragmentach, są opatrzone stosownym tytułem i krótkim opisem miejsca, czasu i okoliczności.

Papież Pius XI, przemawiając z okazji uchwalenia dekretu o heroicznosci cnót (20 lutego 1927 r.), wypowiadał swój podziw dla Boga, który działał przez ks. Bosko, zastanawiając się, skąd miał on czas na wszystko. Pius XII, w przemówieniu 31 stycznia 1940 r. do wielkiej rzeszy wiernych, wśród których znajdowały się liczne pary nowożeńców, odnosił się do atmosfery rodzinnej, która uformowała ks. Bosko. Papież przekazał też konkretne rady:

dzięki rozumnej miłości i rozumowi oświeconemu duchem wiary, wychowanie w rodzinie nie będzie przejawiać tej godnej potępienia niekonsekwencji, która szkodzi mu aż nazbyt często: pobłażliwej słabości i szorstkiej surowości na przemian; przechodzenia od jednej skrajności – karygodnego przyzwolenia, które pozostawia dziecko bez przewodnika, do drugiego – gwałtownego karcenia, które nie zapewnia mu pomocy” (PIUS XII, Audiencja Generalna 31 stycznia 1940 r., tamże, s. 110).

Papież Jan XXIII wspominał, że czytał *Czytanki Katolickie* ks. Bosko i z „Biuletynu Salezjańskiego”, który docierał do jego domu, dowiedział się o jego śmierci.

Stwierdził, że obrazek Maryi Wspomożycielki Wiernych, wycięty z jakiegoś numeru „Biuletynu Salezjańskiego”, wisiał nad jego łóżkiem.

Papież Paweł VI w jednej ze swoich homilii ukazywał ks. Bosko jako wzorowego wychowawcę chłopca:

W każdym chłopcu tkwi tajemnica. Ks. Bosko podchodził do chłopców jak wy podchodzić do zagadki, łamigłówki, którą trzeba rozszyfrować. W każdym chłopcu widział coś głębokiego, tajemniczego, trudnego do rozszyfrowania, i wyrobił sobie niezwykle oko, można powiedzieć: oko kliniczne, oko umiejące natychmiast przeniknąć. Znał się na tym! Czyli rozumiał. Rozumiał chłopców, rozumiał dzieci, rozumiał młodzież (Homilia wygłoszona przez arcybiskupa G. Montini do chłopców z Instytutu Salezjańskiego w Mediolanie, tamże, s. 192).

Tom drugi zawiera wypowiedzi czterech papieży – od Jana Pawła I do Franciszka. Ponieważ w krótkim pontyfikacie Jana Pawła I nie było bezpośredniej wypowiedzi o św. Janie Bosko, postanowiono umieścić tekst o św. Franciszku Salezym, który napisał bp Albino Luciani (późniejszy Jan Paweł I) w 1972 roku. Św. Franciszek Salezy był wzorem i punktem odniesienia dla św. Jana Bosko i zakładając zgromadzenie, nazwał je: Towarzystwo św. Franciszka Salezego.

Najobszerniejsza część obejmuje 47 wypowiedzi Jana Pawła II z audyencji generalnych, homilii wygłoszonych w parafiach lub podczas liturgii związanych z beatyfikacjami siostr i księży salezjańskich, przemówień na Uniwersytecie Salezjańskim, na *Anioł Pański*, przy poświęcaniu pomników św. Jana Bosko i w innych okolicznościach oraz listów i dokumentów kierowanych do salezjanów. Jan Paweł II przypomina, co ks. Jan Bosco mówił do swoich wychowanków: „dla was się uczę, dla was pracuję, dla was żyję i także dla was jestem gotów oddać życie” (JAN PAWEŁ II, List apostolski *Juvenum Patris* w setną rocznicę urodzin św. Jana Bosko, tamże, s. 86).

Do wspólnoty Papieskiego Uniwersytetu Salezjańskiego Jan Paweł II skierował takie słowa:

nie chodzi o zamknięcie się w cytadeli studium pozwalając, aby świat szedł swoimi drogami, ale raczej o wstępowanie, jak czujni strażnicy, na wieże wiary, posługując się wszelkimi pomocami wiedzy, aby dowiadywać się, w świetle wyższym i naprawdę Bożym, o teraźniejszej drodze i o losie człowieka, aby odpowiednio i skutecznie interweniować w celu wspierania go, pobudzając wszystkich, w miarę możliwości, do decydującego spotkania z Prawdą, która oświeca i która zbawia człowieka i jego historię (t. II, s. 46).

W homilii wygłoszonej w parafii pw. św. Jana Bosko Jan Paweł II mówił: „Święty Jan Bosko sto lat temu był godnym podziwu przedstawicielem i realizatorem tej niezastąpionej tradycji wychowawczej, która czerpie inspirację ze Słowa Bożego” (JAN PAWEŁ II, Homilia wygłoszona w parafii św. Jana Bosko, tamże, t. II, s. 53). oraz „Duch i charyzmat księdza Bosko winny stanowić pobudkę dla pasterzy i wiernych w tym dziele formacji indywidualnej, dla dobra całej wspólnoty i dla pełnienia różnych koniecznych zadań” (s. 52).

Papież Benedykt XVI, w przesłaniu na XXVI Kapitułę Generalną Towarzystwa św. Franciszka Salezego, stwierdza: „[...] w naszych czasach rozbicia i nietrwałości,

trzeba przezwyciężyć rozproszenie, które wprowadza aktywizm, i umacniać jedność życia duchowego poprzez pogłębianie mistyki i solidną ascezę. Ożywia to działalność apostołską, a duszpasterstwu zapewnia skuteczność”.

Ojciec Święty Franciszek przypomina w liście skierowanym do przełożonego generalnego Salezjanów, napisanym na dwusetną rocznicę urodzin ich założyciela, że choć Włochy, Europa i świat w ciągu dwu stuleci bardzo się zmieniły, to jednak dusza młodych ludzi nie uległa zmianie: „także dziś chłopcy i dziewczęta są otwarci na życie oraz spotkanie z Bogiem i z innymi ludźmi, ale wielu jest zagrożonych zniechęceniem, duchową anemią, życiem na marginesie” (FRANCISZEK, List Ojca Świętego w dwusetlecie urodzin św. Jana Bosko, w: tamże, t. II, s. 283). Papież Franciszek ukazuje w tym liście receptę św. Jana Bosko, który uczy, aby nie stać beczynnym, ale angażować się i zaproponować ludziom młodym integralne doświadczenie wychowawcze, które będzie oparte na wymiarze religijnym, zaangażuje umysł, uczucia i całą osobę, która jest kochana przez Boga.

Lektura publikacji *Książka Bosko w wypowiedziach papieża* stanowi cenną wiedzę na temat rozwoju duchowości i edukacji salezjańskiej, jest świadectwem żywej więzi salezjanów ze Stolicą Apostołą, wyrazem troski papieża o pogłębianie jedności z Kościołem całej rodziny salezjańskiej, a także ujawnia aktualność koncepcji św. Jana Bosko.

Prezentowana książka charakteryzuje się przejrzystym i kompletnym układem, stanowiąc również źródło dla pogłębionych badań nad myślą i działalnością wychowawczą św. Jana Bosko oraz rodziny salezjańskiej. Redaktorowi opracowania, ks. prof. Stanisławowi Chrobakowi, należy się wdzięczność za przygotowanie tej publikacji.

Ks. Grzegorz Wójcik
doktorant Katedry Dydaktyki i Edukacji Szkolnej
Instytut Pedagogiki KUL